

Jakob Maksimilian

po božji milosti knezoškof lavantinski, pristojnik sedeža svetega
očeta, doktor bogoslovja i. t. d.

vsem vernem svoje škofije pozdrav ino blagoslov v Gospodu!

Bnes, ko ti list do vas, preljubi! pišem, je ravno peto leto minulo, da sim za škofa posvečen pastirsko palico poprijel, pasti čredo škofije lavantinske. V tem sicer le kratkem času sim si mnovega skusil veselega ino neveselega; vsaj v človeškem življenju ne more drugače biti, posebno pa ne v življenju škofovem.

Za skušnje vse, bodi si prijetne ali neprijetne, Bogu hvalo vem. V marsikakem oziru bodo meni koristne za prihodno delovanje moje; pa tudi vam, ki ste moji pastirski skerbi izročeni, naj bodo v prid.

Vsaj veste, preljubi! da služba škofa, ki ima odgovor dati od črede mu od Boga zaupane, je že od nekdaj težavna bila, v sedajnih okoljščinah pa je čez vse težavna. Tega nihče, ki — če tudi le poverhoma — znamenja časa opazuje, ne bo tajil.

Škofi so od Boga postavljeni pastirji svojih ovčic; ko taki imajo pa ne le pravice, ampak tudi dolžnosti, kakor tudi verni škofije nimajo samo le dolžnosti, timveč tudi pravice v cerkvi Kristusovi; ino sicer imajo škofi ino verni ravno toliko pravic ino toliko dolžnost, kolikor jim jih je sam Jezus podelil ino naložil. — Verni imate pravico, vladani biti od svojih dušnih pastirjev tako, kakor je Kristus zapovedal; pravice pa, ti od Kristusa vpeljani red prekucniti, tako rekoč samih sebe na škofovo mesto postaviti, v rečeh vere učiti ali modrovati ino verne s tem motiti, — take pravice pač nihče nima.

Škofu vleva sv. Paul: „Oznanuuj besedo (božjo), ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno.“ (II. Timot. 4. 2.); vam pa pravi Kristus: „Ovce poslušajjo (naj poslušajjo) njegov (pastirjev) glas, — za ptujem pa ne gre-

dó, timveč bežijo od njega, ker ne poznajo ptujih glasù.“ (Joan. 10. 3, 5.) Ki so tedaj tisti pastirji, ktere v verskih rečeh poslušati vam Kristus ukažuje? Gotovo nihče drugi, kakor vaš škof ino za tem vaši duhovni; vsaj le oni so poslanci Gospodovi, namestniki Kristusovi.

Tedaj, preljube ovčice! povzdignem kot vaš pastir v prihodu postnega časa zopet svoj glas zaupajè, da ga ne bote preslišali, timveč voljno sprejeli; vsaj ste dosihmal vselej ino skoraj vsi taistega radi poslušali. Govoriti vam pa hočem, kakor mi dolžnost ino vest veleivate, ne gledé, ali bode beseda moja všeča ali nevšeča.

Gotovo je edna naj večjih dobrot od Boga človeku podeljenih: jezik. Je pa jezik zmožnost misli svoje z besedo ino glasom drugim razodevati. Le človek ima dar jezika, le človek zamore taistega omikati in olikati, ker le on ima izobrazljivega duha, žival pa takega nima. Sicer tudi živali razodevajo vsaka po svojem plemenu svoje občutke, to de živali, odkar jih je Bog stvaril, vedno enake glasove gonijo, zato tudi nihče, ki je zdrave pameti, ne bo živalskih glasov jezik imenoval.

Vse drugače človečki jezik. Ta ima tedaj blažejšo nalogo; pomen človeškega jezika memo glasov živalskih je celo drugačen, je neskončno višej. Človek ga zamore rabiti v prid sebi ino drugim, pa tudi sebi ino drugim v škodo ino nesrečo. Pervo storite, drugega se pa skerbno varujte. Z jezikom hvalimo Boga Očeta, z jezikom pa tudi žalimo bližnega.

Nevkroteni ino razberzdani jezik plodi nesreč za daljno prihodnost, kali mir, terga naj tesnejše vezi, odjema ali vsaj oskrunja pošteno ime, sproži mnogokrat kervave vojske, ja celo do naj svetejšega ino visokejšega se steguje — do Boga samega.

In to stori v pogovorih zoper Boga ino njegovo sveto vero, kakoršne pogovore, žali Bog! ravno v sedajnih časih prepogosto čujemo. Tudi to, kar je dozday brezštevilmem ljudem sveto ino častitljivo bilo, to kar njim je edina tolažba v britkostih življenja, upanje namreč večnega zveličanja, ja celo to hudobni jezik napada ino podera.

Preljubi! ako hočete biti srečni, ako vam je mar za pokoj serca ino mir duše, prosim vas, zogibajte se vsakega, ki vašo sveto vero gerdi ino zaničljivo ogovarja. Ako bi vam pa, kar se vtegne prigoditi, nemogoče bilo takemu govorjenju vbežati, tako vsaj ne dajte se ne motiti, ne pohujšati. Kar ne mislite, da bi tako žlobodranje znamenje omike ali razsvetlenega duha bilo. Nikakor! Zares omikani človek spoštuje vsako prepričbo, posebno pa prepričbo v verskih rečeh, ji rad prizanaša, je nikoli ne žali, ne zasmehuje ino ne zasramuje. Zares omikani ali učeni človek išče boljših prilik, pokazati vednost svojo ino modrost. Ako tedaj koga čuješ, nespodobno ino zaničljivo govoriti o svetej veri, le kar tako sodi: ako bi ti resnico, katero zasmehuješ, globokeje poznal, ako bi se bil navka keršanskega skerbneje učil ino bi si ga bil ne le

v glavo, ampak tudi v serce vtisnil, bi gotovo ne govoril tako gerdo ino nespametno. S takimi marni razodevaš tedaj, kar vero ino nje resnice tiče, le svojo glavo neumno ino serce slabovoljno. Niti prvo, niti drugo je tebi v čast.

Kar sim zdaj o jeziku razlagal, to, predragi moji! velja tudi o knjigah ali bukvah ino o spisih.

Je jezik posebni dar božji, sta gotovo tudi pismo ino tiskarstvo velike dobrote božje. Pomislite, kako žalostno, okorno ino v marsikakem oziru od škode bi bilo za človečtvo, ako bi se ljudje samo le z jezikom porazumeti zamogli ino bi tedaj ne mogli daljnim prijateljem, znancem ino drugim svojih misel ino želj po pismih naznani, ali o kupčijskih ino drugih poslih in opravilih si pisati. Pomislite kako od prevelike škode bi bilo za človečtvo, ako bi se ne moglo popisati ino tako ohraniti, kar učenjaki (učeni možje) po mnogoletni ino trudapolni preiskavi izmodrijo ino kaj bistroumni možje splošnokoristnega znajdejo, ali da bi se ne dalo popisati in ohraniti, kaj se po svetu spomina vrednega godí. Pozabljen bi že bil veči del vednost, znajdb ino dogodb, katere so iz prejšlih časov po pismu nam znane. Kolika škoda bi to bila za vsaki stan človečki! S pisom tedaj se tako rekoč misel vtelesi ino za prihodnost ohrani.

Pa vsaj je Bog sam svoje razodenje ustmeno učil ino ohraniti ukazal. Resnično! Tode Bog je pa tudi posebno poskerbel, da se njegovo ustmeno sporočilo ne pozabi ino ne popači; verh tega je pa še navdihníl svete može, da so večino razodetja božjega popisali v bukve, imenovane sveto pismo starega ino novega zakona.

Tisuč ino tisuč let so si ljudje samo le s pismom pomagali. V 15. stoletji pa je mož, Joanez Kutnogorski ali Gutenberg imenovan, znajdel umetnost: pisma ino bukve (knjige) tiskati. Leta znajdba je bila prevažna v zgodovini omike človečke. Kar se je poprej le počasno, z velikim trudom ino za drage denarje pisalo ino prepisavalo, je tiskarstvo naglo ino za male denarje v brezštevilne bukve natisnilo. Tiskarstvo je tedaj sredstvo, po katerem se vednosti, znajdbe, dogodbe i. t. d. hitro ino jaderno razvejo; ino to je velika dobrota božja.

Blago nalogo ima tiskarstvo! Ako jo umi ino zvesto doveršuje, premnogo blagra obrodí; je pa ne izpolnuje ali celo tej svoji blagi nalogi nasprotuje, nesreč brez konca in kraja siplje med rodove in ljudstva.

Glejte važnost tiskarstva posebno v sedajnih časih, kjer se ljudje sploh radi z branjem pečajo ino tudi tako lahko bukve ino časnike dobivajo.

Da bi pač za človečki blagor vnetemu sercu treba ne bilo potožiti se zoper bukve ino časnike! ino da bi jaz, vaš škof, nobenega uzroka ne imel, vas, preljubi! o tej reči svariti!

Ali vest me priganja ino dolžnost mi veleva, to storiti. Govoril bom tedaj o veri ino cerkvi sovražnih bukvah ino časnikih. Kako pa hočete lete spoznati? Le slušajte! Vam hočem to reč natanjko razložiti.

Veri sovražne so taiste bukve ino oni časniki, v katerih se pači ali tají ino zametuje keršanska vera, to je: taista vera, ali vsaj poglavitne resnice taiste vere, katero nam je sam Bog po svojem sinu Jezusu Kristusu razodel. Ino glejte! najde se zares bukev in časnikov, ki terdijo, da ni živega, večnega Boga, ki bi bil vse, kar je, po svoji vsegamogočnosti vstvaril, — ki tajijo nevmerljivost človečke duše, učijo, da človek ni od Boga, ne po Njega podobi vstvarjen, timveč da je le sčasoma iz žival tako rekoč se izrastel; tajijo božjo naturo Kristusovo, tajijo čudeže sploh, tedaj tudi čudeže v svetem pismu zapisane, rekoč: da čudeži, to je: čeznaturne dela ino reči so nemogoče. Tako oni zdravi pameti ino božjemu razodetju nasproti kvasijo.

Veri sovražni so tudi vsi spisi ino knjige, v katerih se posamezne resnice svete vere zametujejo, n. pr. mnogi terdijo, da spoved ni Jezus Kristus vpostavil ino da ni potrebna za odpušanje grehov.

Tudi so veri sovražni spisi, ki bodi si to ali uno resnico versko pačijo, ali pa taisto v zasmeh in zasramovanje pripraviti hočejo; n. pr. navk o odpustkih, češ, da bi človek po odpustkih odpušanje grehov brez pravega spokornega duha zadobil, da le kaj moli, vbogajme dá ali se posti; — navk o češenju svetnikov, češ, da bi bilo katoličanom zapovedano, svetnike, celo njih ostanke ino podobe moliti.

Glejte! tako se zamore vse zvižati in spačiti.

Ne manjka se pa tudi bukev ino novin, v katerih se govori o takem keršanstvu, ki se naslanja samo le na slabo pamet ino nestanovitno serce človeka, ne pa na razodjenje božje, — ki zametuje vsako skrivnost božjo, presegajočo um človečki, ino streže telesnem poželenju. Ali je to oni keršanski navk, ki ga je Kristus učil? Gotovo ne! Zakaj ga pa imenujejo keršanstvo? Zato, da ljudi slepijo in zapeljavajo.

Take in ednake zmote sicer so se trosile že v časih apostolskih, le da se zdaj to po nekoliko drugačnem načinu ino po tiskarstvu gostejše storí. Bili so že tistikrat ljudje, ki so menili, Kristusovi navk je samo le novo človečko modroznanstvo. In ravno na te zmote se oziraje svari apostol Pavl, ter Korinčanom piše (I. 1. 23.): Ni je tako. „Mi pa oznanujemo Kristusa križanega“, to je: njega, ki je Bog in človek nas na križu odrešil, ki ni bil le kak posvetni modrijan. To je resnica večna, njo učimo, če je tudi Kristus judom — pričakajočim Mesija v posvetni mogočnosti — pohujšanje, ino nevernikom — v svoji domišljeni modrosti prevzetnim — nespamet.

Tudi v časih apostola Pavla so že pačili nekatere navke svete vere, n. pr. navk o ustajenju naših teles, ter so terdili, da človek le pri svetem kerstu po duhovno k no-

vem življenju vstane, vstajenja teles pa bi ne bilo. In zopet je sv. Pavl zavoljo tega pisal Timoteju rekoč: „Nesvetega in praznega govorjenja se pa zogibaj, veliko namreč pripomore k hudobiji, in jih govorjenje razjeda okoli sebe, kakor rak, zmed katerih sta Himenej in Filet, ktera sta od vere odpadla, ko pravita, da je vstajenje že bilo.“ (II. Tim. 2. 16, 18.)

Glejte! tako še sedajni čas v mnogih bukvah in spisih čeznature resnice naše svete vere zvijajo, ali jih pa, ker niso slabi človečki pameti razumljive, celo zametujejo.

Varujte se, preljube ovčice moje! takih slabih bukev ino časnikov, da vam s svojimi zmotami ne bodo vaše vere podkopali. Spomnite se, da sv. Pavl pravi: „Stalo stoji terdno“ (II. Tim. 2. 19.), to je: pravi kristjani se ne dajo motiti v veri, timveč ko terdno stalo božje stanovitni ostanejo.

Sim vas, predragi moji! opominjeval, ne se pečati z bukvami ino časniki, ki so naši sveti veri nasprotni, vam moram še reči: Varujte se tudi bukev in časnikov sveti cerkvi nasprotnih. Kako bote le-te spoznali? Po dveh znamenjah, namreč:

1. Knjiga je cerkvi nasprotna ali sovražna, če našo keršansko katoličko cerkev zasramuje ali napada, n. pr. ako terdi: cerkve ni Kristus, sin božji, vpostavil, ako obrede ali celo sv. zakramente naše svete cerkve zasmehuje, ako o njenih navkih, po katerih se ona od krivoverskih cerkev razločuje, nespodobno govori, ako od cerkve poterjene naprave zaničljivo ogovarja ino morebiti navlašč zato, da bi jih ljudje zasmehovali, — ali da kratko vam povem: oni spisi so cerkvi sovražni, ki imajo namen, taisto zaničevati ino ljudstvo od nje odvracati.

Da tedaj v tej reči prav sodimo, je treba vselej paziti na to, kaj, kako in s kakem namenom se zoper cerkev piše ali govori. Cerkev mamreč ima tako rekoč dvojno stran: božjo ino človečko. K nje božji strani spada vse, kar je Jezus, Sin Božji, v cerkvi vpostavil ino nji izročil, n. pr. večne resnice sv. vere, sv. zakramenti i. t. d.; k človečki strani pa spada vse to, kar je v nji človeškega ali od človeka napravljenega in vpostavljenega, n. pr. udje sv. cerkve, hiše božje, cerkvene priprave i. t. d. Vsaki kristjan vé, da kar je božjega v cerkvi je neboljšljivo, nespremenljivo, je tako rekoč nedotakljivo, zato — ko je božje. Kar je pa človeškega in časnega v cerkvi; se dá gotovo zboljšati in premenjati, ali tudi o tem se more spodobno govoriti ali pisati, ne pa gerdo ino krivično zasegati ali zaničljivo ogovarjati.

Ako tedaj spis z dobrem namenom, pametno ino spodobno reče, bodi si ta ali una cerkvena oseba, ta ali una cerkvena priprava ali kterakolj človečka cerkvena naredba ni všeča, da bi treba bilo jo zboljšati ali spremeniti, taki spis — naj si bo knjiga ali časnik — še ni cerkvi sovražen. Oni spis ali časnik pa, ki v vsakej priliki cerkev z gerdimi ino nespodobnimi besedami zasega, vse, kar je cerkvenega tudi celo svete

navke božje ino zakramente graja ino zasramuje, ki le zmirom to trobi, kar bi cerkvi znalo v nečast biti, ki ljudstvo zoper cerkev šunta, tak spis ali časnik je gotovo cerkvi sovražen.

2. Spis ali časnik je cerkvi sovražen, če zahteva duhovski stan kjer ino kakor si že bodi zasramovati ino tako zaničljivega storiti. Imenujem ga pa cerkvi sovražnega zato, ko zasramuje ino zaničuje dohovski stan, brez katerega cerkev biti ne more, katerega je vpostavlil sam Jezus Kristus, On, ki je po besedah sv. apostola Pavla „duhoven vekomaj po redu Melkizedekovem“. (Hebr. 5. 6.) Kje je pameten človek, ki bi rekel, ti, ki duhovski stan zaničuje, cerkev spoštuje? Ni li Jezus svojim apostolom ino učencem djal: „Kdor vas (moje poslance) zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10. 16.) Vsaj veste, preljubi! vsaki stan je častitljiv. Le sirovi ino hudobni človek ti ali uni stan zaničuje, moder ino zali (čeden) človek vsaki stan spoštuje.

Ali se pa res spisi — knjige in časniki — znajdejo z namenom, duhovski stan vnečastiti. Žali Bog da! Kdor bere novine ali časnike, vé, kako nekateri teh časnikov duhovne mnogokrat gerdo dolžijo. Očitajo jim: da oni zaverajo svobodo, da so na poti novim potrebnim napravam, da se zoperstavljajo občnemu blagru, da so oni krivi vsih nesreč, ki vas stiskajo. Ali ni to gerda, neumna laž? Ako vam vaši duhovni, poslanci Kristusovi, ki so vaši rojaki, ki so od zibebe do groba z vami, ne bodo dobri, kdo vam bo dober? —

Spisi — bukve in časniki — veri ino cerkvi sovražni škodujejo ljudem, ki niso terdne vere ali pravega keršanskega duha. Niso tedaj vsakemu enako nevarni. Nevarnost je velika za v veri slabo podučene, manjša za dobro podučene, skorej nobena pa za one, ki so — v veri ino drugih čednih znanostih jako izurjeni — keršansko modri. Kar tedaj modrega kristjana malo ali celo nič ne moti, zamore slabo v veri podučnemu, nemodremu biti kamen spodtike, o katerem vero ino zveličanje svoje zgubi.

Preljube ovčice! poslušajte glas svojega pastirja, svojega škofa, ki vas v imenu Kristusovem opominja ino prosi: Varujte se bukev, časnikov ino spisov, katere po prijetih omembah spoznate keršanskej veri ino cerkvi sovražne. Nikar se ne bojite, da bi v modrosti pešali, ako jih ne berete. Vsaj imate, hvala Bogu! takih bukev ino novin dovolj, katere smete brati ne le brez skode, ampak v svoj pravi prid. —

Ne pozabite tedaj, ovčice moje! navka, katerega sim vam spisal o slabih pogovorih ino o veri ino cerkvi sovražnih spisih. Vsaj je to navk vašega škofa, kateremu dolžnost ino vest velevate svariti o teh svarjenja jako potrebnih rečeh.

Milost Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami! Amen.

Kar štiridesetdanski post zadeva, velja sledeče:

I. Vsi verni lavantinske škofije naj se zderžijo mesenih jedí:

1. Vsak petek celega leta razun tistega petka, ko se bo letos Božični praznik obhajal.
2. Vsako kvaterno sredo, (petek) ino saboto.
3. Na pepelnico ino tri posledne dni velikega tedna.
4. Na sv. bilo (saboto) pred Duhovem ali binkoštni, — 27. junija, to je: saboto pred Petrovem (sv. Petrom ino Pavlom), (petek pred praznikom vnebovzjetja Marije), saboto pred vsemi Svetniki, torek pred praznikom čistega spočetja Device Marije, ino četertek pred Božičem (rojstvom Jezusovem).

II. Vsi verni katoličani si naj jedí pritergajo, ter se naj na dan le enkrat do sitega najejo:

1. Vsaki dan štiridesetdanskega posta (korizme) razun nedelj.
2. V adventu vsako sredo in petek (namesto postov, katere so imeli svoje dni pred prazniki apostolov).
3. Vsako kvaterno sredo, petek ino saboto.
4. O gori naznanjenih bilah ali dnevih, namreč: pred Duhovem, Petrovem, praznikom vnebovzjetja Marije, vsemi Svetniki, praznikom čistega spočetja Device Marije ino Božičem.

III. Gledé polajšanja posta se vernim naročuje to-le:

1. Kdor tudi o navadnih sabotah mesá ne vživa in se dovoljenja zastran meso-jeje ne posluži, se vé, da stori dobro zaslužno delo.

2. Kdor o oprostelih dneih (kadar je dovoljeno, meso vživati) meso jé, je tim bolj dolžen, si živeža pritergati, ako ga ne izgovarja starost, bolezen, posebno težko delo ali kak drug važni uzrok.

3. O vsih oprostelih dneih štiridesetdanskega posta (razun nedelj) ino tudi o oprostelih sredah adventnega časa se le pri ednem obedu sme meso jesti, za večerjo se naj vživa le mesena juha (župa) z drugimi jedí — brez mesa. Ubogim ljudem je pa dovoljeno tudi za večerjo povžiti, kar jim je pri obedu o poldne mesa ostalo. Ribe ino meso pri enem ino ravno tistem obedu take oprostene dni vživati, je prepovedano.

4. Oni, ki take oprostene dni meso jejo, naj pobožno v duhu pokore molijo vsak taki dan po tri Oče naše, Česene Marije ino eno apostoljsko vero v čast britkega terpljenja ino smerti Jezusa Kristusa. Te molitve se naj opravljajo, ako mogoče, z domačo družino na glas.

Kdor o takih oprostenih dneh meso jé, naj po svojem premoženju vbogajme daja ali druge dobre dela opravlja, posebno pa naj kerčmarji ali oštirji vbožce z ostanki nasitajo.

Domači dušni pastirji ino spovedniki imajo oblast post še bolj polajšati: 1. bolnikom za nekoliko časa; 2. onim, ki služijo ali obedovajo pri ljudeh, ki niso naše vere; 3. jim, katerih okoljščine večo polajšanje svetujejo ali terjajo; 4. zlasti pa takim, ki za vbogajme živež dobivajo ino postnih jedí dobiti ne morejo.

Taisti, katerim je potrebno ino od zdravnika svetovano, za dalej ali za zmirom o postih meso jesti, naj si po svojih dušnih pastirjih od škofa dovoljenja sprosijo. Nihče pa ne sme samega sebe oprostiti posta, vsaj veste, kdor je cerkvi nepokoren, greši.

5. O oprostenih dneh štiridesetdanskega posta ino o adventnih sredah jedí za večerjo meseno (s špehom) zabeliti (začiniti), je vsim privoljeno. — Za leto 1868 imajo domači dušni pastirji ino spovedniki tudi to oblast, ljudem, ki si zavoljo vbožtva masla kupiti nemorejo, ino onim, katerim jedi z maslom zabelene na zdravju škodujejo, dovoliti, vsaki petek celega leta razun kvaternih petkov, velikega petka ino petka pred praznikom vnebovzetja Marije meseno (s špehom) zabelene (začinjene) postne jedí vživati.

V Marburgu na dan stola sv. Petra, 18. januarja 1868.

Jakob Maksimilian,
knezoškof.